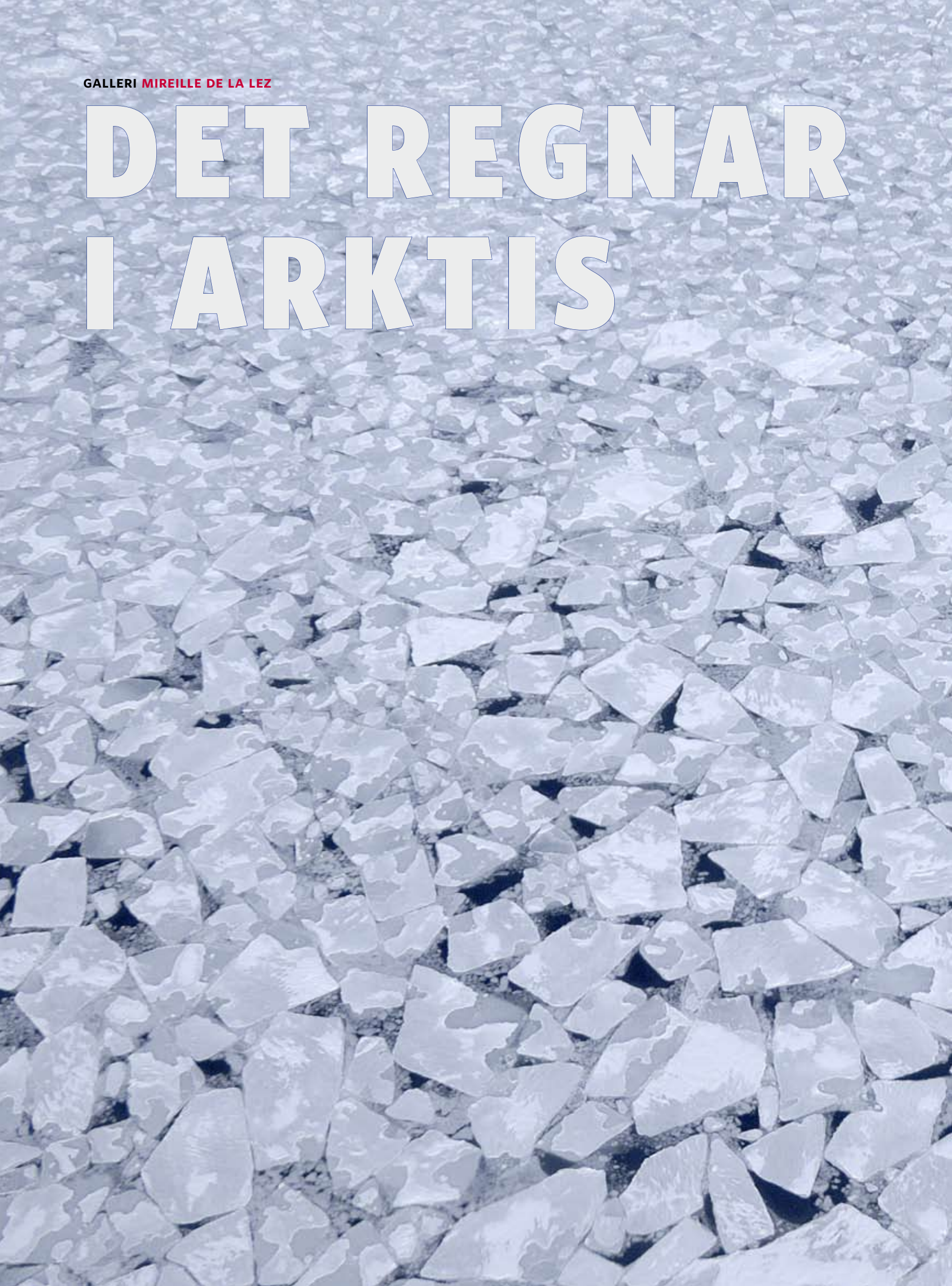


GALLERI MIREILLE DE LA LEZ

DET REGNAR I ARKTIS





Hon är knappt 160 centimeter lång. En isbjörn mäter drygt tre meter mellan nos och svans och är ett av få rovdjur som ser människan som ett tänkbart byte. Isbjörnen är stark, snabb, smidig - den perfekta jägaren på isen. Och Mireille de La Lez är djupt förälskad i den.

TEXT **AMY LAGERMAN** FOTO **MIREILLE DE LA LEZ**



A rktis is krymper oroväckande snabbt. Där Mireille de la Lez och kollegan Fredrik Granath åkte skidor för bara sju år sedan måste de nu åka båt. De är ögonvittnen till hur hårt den globala klimatförändringen slår mot livet som anpassat sig till den extremt ogästvänliga miljön. Men istället för att fokusera på att det regnade i januari 2007 - när det egentligen borde ha varit minus 30 grader - ligger fokus i Mireilles bilder på närheten till varje individ. Hon tror på att visualisera Arktis invånares öden, att kommunicera ut det som sker på packisen utan att försöka skrämman folk till aktion.

Bilderna både berör och engagerar. Men arbetet bakom bilderna är långt ifrån riskfritt. När Mireille fotograferade isbjörnungarnas födelse i idet för National Geographic i april förra året störtade hon 300 meter nedför en klippbrant på Kongsöya utanför Svalbard. Hon krossade axeln och låg i snön i fem timmar innan helikoptern lyckades rädda henne till ett sjukhus. Fredrik Granath har brutit både nacke och

rygg men överlevt, medan andra Arktisbesökare förolyckats i snöskred och drunkningsolyckor. Men trots farorna älskar hon sitt arbete och kommer redan med start i februari att tillbringa fyra månader på Arktis för att fortsätta jobbet för National Geographic.

– Sammanlagt har jag tillbringat sex år i Arktis sedan jag började fotografera där 2001, säger Mireille. Det är inte så vanligt att fotografer jobbar på det sättet. Eftersom det är så otroligt svårt att vara där stannar de flesta fotograferna bara under kortare perioder.

Tältar bland isbjörnarna

Ibland följer Mireille och Fredrik med forskare på resor, men oftast åker de ut på packisen själva. De sover i tält, i tredubbla sovsäckar, med snubbeltråd och svenska militärens varningsminor på pinnar runt lägret. Med sig i tälten har de laddade gevär, alltid med pipan riktade mot tältöppningen. Kommer en nyfiken isbjörn för nära gäller det att ta sig ut så

- JAG SKÄRPER ALDRIG
BILDERNA I EFTERHAND.

SÅ BLIR BILDERNA VERKLIGA
FÖR MIG, JAG SER JU ALLTID
HELA VÄRLDEN SUDDIGT.

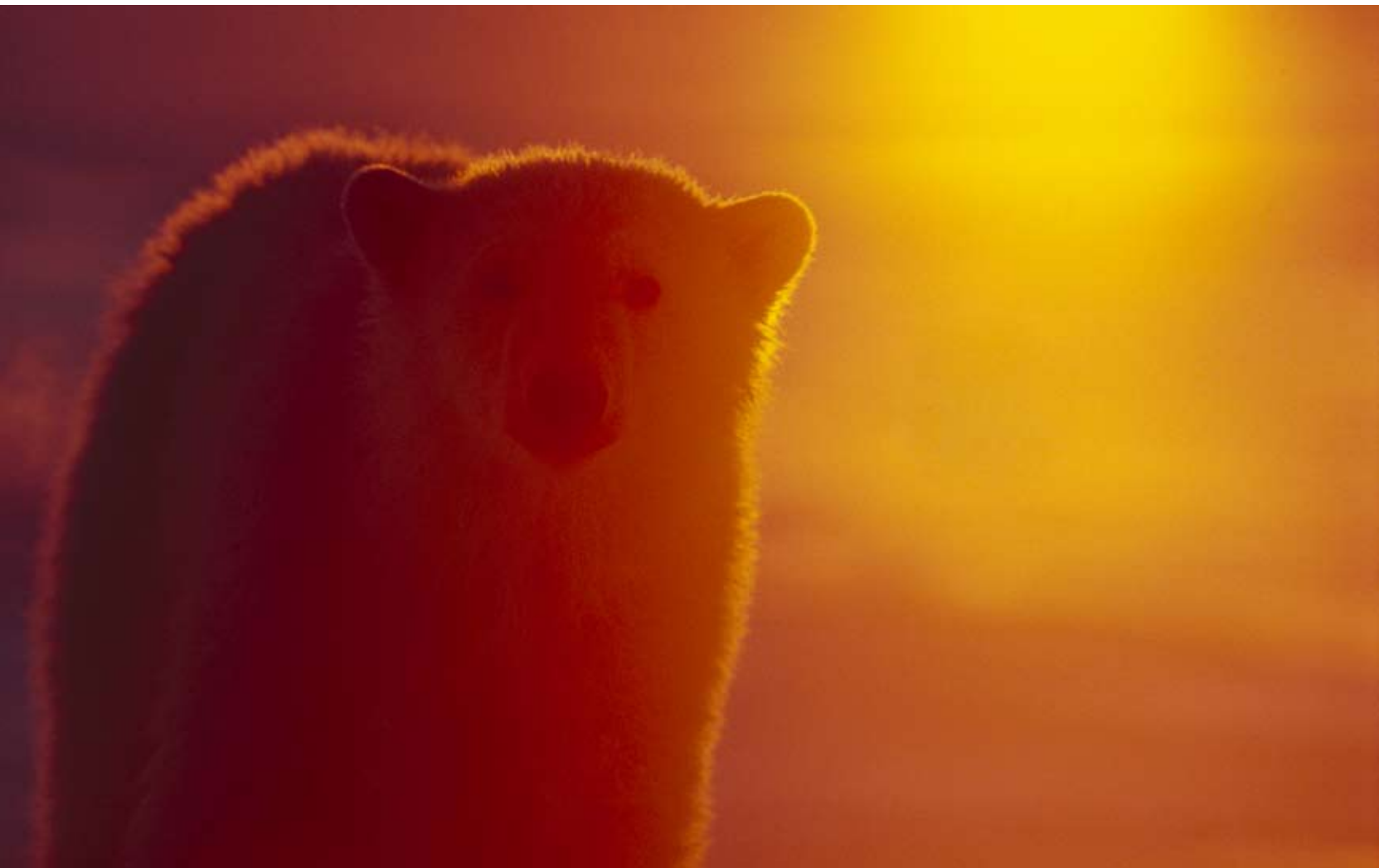
snabbt som möjligt för att hinna skrämman iväg den med varnings-
skott. Hittills har Mireille aldrig tvingats skjuta på själva björnen.

- Ute i fält gäller det att utnyttja att isbjörnen inte känner igen
människan. Jag är inte emot jakt, men tycker ändå att man ska
skjuta djur av rätt anledning.

Öga mot öga med isbjörnen

Första gången Mireille stod öga mot öga med en isbjörn var det en
vanlig glasruta som skiljde dem åt. Mireille och Fredrik hade precis
tagit sig ut till norra delen av Spetsbergen i Svalbard. Där står ett
skjul, byggt av sibirisk drivved för 100 år sedan, med en inbyggd
gammal våningssäng. De var helt slut efter den 30 mil långa resan
på snöskoter och lade sig att sova, Fredrik i överslafan och Mireille
i den nedre. Hon vaknade abrupt av Fredriks vrål när han fick taket
nedslaget i ansiktet. En isbjörn hade upptäckt besökarna och försökte
ta sig in genom både tak och väggar. När Mireille tittade ut för att
bedöma situationen mötte hon isbjörnens ögon genom fönstret.
Mireille och Fredrik bestämde sig snabbt för att inte vänta på att
björnen skulle ta sig in i skjulet utan rusade ut och sköt varnings-





- JAG KÄNDE EN OTROLIG LYCKA EFTERÅT, OCH VARJE MÖTE MED EN ISBJÖRN GER MIG FORTFARANDE MER STYRKA.

skott tills djuret lommade iväg. Mötet var spännande och skrämmande, men inte avskräckande.

– Jag kände en otrolig lycka efteråt, och varje möte med en isbjörn ger mig fortfarande mer styrka.

Det är den kärleken som lyser igenom Mireilles arbete. I Arktis gäller *survival of the fittest* och isbjörnarna är perfekt rustade för att överleva i den ständiga vintern. De saknar dessutom naturliga fiender. Även om de i huvudsak livnär sig på sälar dödar de också människor. Isbjörnen är en kraft som bör respekteras, men i Mireilles bilder ser vi inte bara rovdjuret. Istället får vi inblick i dess personlighet.

– Vid ett tillfälle hade vi fastnat i en snöstorm. När stormen jagar över Arktis packis är det livsviktigt att man inte rör sig, så vi låg och tryckte och väntade på att stormen skulle ta slut. Det blåste 30 meter i sekunden och små fina isbitar smattrade mot visiret jag hade för att skydda ansiktet. Plötsligt öppnades en lucka i snöväggen, och bara tjugo meter bort låg en vän som också väntade ut ovädret. Isbjörnen försökte skydda ögonen och sin känsliga nos med tassarna, men såg ändå ut att

njuta av livet. Det är så lätt att förmänskliga djur, de har ju så stora personligheter. Och det är omöjligt att inte förälska sig i dem.

Tuff isbjörnsförespråkare

Den lugna och fräscha Mireille jag möter i Stockholm är diskret sminkad och feminint klädd i svart med högklackade skor. Ingenting avslöjar att hon tillbringar månader i ett klimat som obarmhärtigt dödar allt som inte är perfekt anpassat till den strängaste kyla. Eller ens att hon precis har landat på Arlanda från att kvällen innan deltagit på en gala. Där pratade hon om klimathotet med Finlands president som blev så berörd att hon kramade om Mireille. Förutom rollen som fotograf är Mireille nämligen också en sorts ambassadör för Arktis och isbjörnarna.

– Som det ser ut nu är det osäkert om våra barnbarn får möjlighet att se en levande isbjörn. Deras miljö förändras så snabbt att de kanske hinner utrotas. För att förhindra det måste alla engagera sig i miljöfrågorna, och det handlar inte bara om att vi ska byta till lågenergilampor.



FOTO:FREDRIK GRANATH

MIREILLE DE LA LEZ

Ålder 38 år

Familj Fästman och två lapphundar

Bor Åland

Aktuell med: Boken «Värld av is», en fyra månader lång expedition i februari till Arktis för att fotografera isbjörnsungar för National Geographic samt fotoprojektet Wild Wonders of Europe.



Mireilles fotografier har samlats i boken «Värld av is» som översatts till nio språk. Förstaupplagorna i USA och Tyskland sålde slut på fyra veckor.



FOTO:FREDRIK GRANATH

Mireille ser det nödvändiga i att fler starka ledare lyfter fram frågan omedelbart.

– Klimatförändringar är trögrörliga processer och resultatet av det vi gör idag kommer inte synas förrän om 20-30 år.

Anpassar sig till Arktis

Sedan i somras jobbar Mireille dygnet runt med marknadsföringen av boken «Värld av is». De flesta av bilderna i boken fotades med en analog kamera. Redan från början fick hon kämpa med utrustningen, och att fota vitt mot vitt är bara det en rejäl utmaning. Då gäller det att ta fasta på det lilla som står ut, till exempel ett öga eller en svart nos.

2006 levererade Nikon en sprillans ny D2X till Mireille ute på fältet, samma modell som hon fortfarande använder. Hatkärlek uppstod. När Mireille fotade analogt fick hon skydda filmrullarna tills hon kom hem, och hoppas att isen inte skulle öppna sig och svälja dem.

– Fast det är något speciellt med kornet i ett analogt foto. Men med digitalkameran får jag å ena sidan resultatet på plats vilket är fantastiskt. Å andra sidan är det lätt hänt att den digitala bilden blir platt. Fast egentligen är jag inte särskilt intresserad av det tekniska bakom bilderna. Det är vad de förmedlar som är viktigt.

Osämjan med kamerorna har fortsatt. Kylan orsakar ofta problem, särskilt när hon ska justera inställningarna. För att inte frysa ihjäl har hon speciella kläder som tål temperaturer ända ned till 120 minusgrader. Bara vantarna är stora som boxhandskar. En detalj som underlättar arbetet är ett specialsytt hål där Mireille kan peta ut ett finger för att ratta kameran och på så sätt undvika att tvingas ta av sig hela handsken. En annan anpassning till Arktis gjorde hon kirurgiskt. Efter att ha kämpat med glasögon i Arktis laseropererade Mireille sina ögon. Synen blev bättre, men inte perfekt.

– Jag skärper aldrig bilderna i efterhand. Så blir bilderna verkliga för mig, jag ser ju alltid hela världen suddigt. ■